

ROZKŁAD MATERIAŁU NAUCZANIA

Przykładowy plan pracy dydaktycznej (rozkład materiału nauczania) dla 90 godzin przeznaczonych na realizację przedmiotu.

Temat lekcji	Liczba godzin lekcyjnych	Treści programowe	Wymagania
			Uczeń:
1. Myślenie o złu.	1	Przykłady zła, subiektywizujący i obiektywizujący opis zła.	– podaje i omawia przykłady zła, odróżnia przeżycie zła i ocenianie faktu jako złego niezależnie od osobistych odczuć
2. Człowiek wobec nacisku zła.	1	Hierarchia przeżywanego zła, wpływ doświadczania zła na człowieka, złe czyny a negatywne cechy sprawców, rozumienie a ocenianie człowieka.	– odróżnia zło według jego natężenia, analizuje wpływ zła na zachowanie i przekonania człowieka, odróżnia złe czyny od cech ich sprawców oraz odróżnia rozumienie i ocenianie człowieka
3. Zło ontyczne i moralne.	1	Określenie zła ontycznego (niszczenia, uszkodzenia, zagrożenia i zaniedbania wartości) oraz zła moralnego, definicja zła moralnego.	– odróżnia zło ontyczne i zło moralne, potrafi ilustrować różnicę przykładami o różnym stopniu nasilenia zła, wskazuje personalistyczne ujęcie zła moralnego
4. Czym jest zło?	1	Zło jako brak (zaburzenie) rzeczywistości oraz jako byt samoistny, manicheizm, teodycea, różnorodność źródeł zła.	– definiuje manicheizm i teodyceę, rozpoznaje zniszczenia i braki bytu, stawia pytania o źródła zła
5. Analiza tekstu Jacka Filka pt. <i>Nie mam czasu</i> .	1	Wieloznaczność sformułowania „nie mam czasu”, automatyzm życia codziennego, motywy odmawiania innym swojego czasu, pozorne zniewolenie i rzeczywista wolność człowieka, moralne konsekwencje zakłamania przedstawionego w utworze.	– analizuje automatyzm i zakłamanie stwierdzenia: „nie mam czasu”, analizuje motywy deklarowane i ukryte, omawia moralne konsekwencje przedstawionego zachowania, wskazuje rzeczywistą wolność człowieka – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej

6. Poziomy egoizmu, czyli myślenie premoralne.	1	Myślenie premoralne, analiza przewagi postaw egoistycznych u ludzi współczesnych, źródła moralności intersubiektywnej.	– rozpoznaje myślenie premoralne, analizuje składnik egoistyczny i altruistyczny zachowań, definiuje intersubiektywność postaw
7. Dokonywanie wyboru w sytuacji konfliktu motywacyjnego.	1	Analiza konfliktów motywacyjnych, opis psychologiczny i etyczny dokonywania wyboru, hierarchizacja wartości.	– rozpoznaje sprzeczne motywy w konfliktach motywacyjnych, odróżnia opis psychologiczny od etycznego, w różnych przykładach rozpoznaje wartości będące źródłami motywów, hierarchizuje te wartości
8. Ludobójstwo jako bodziec dla przebudzenia myślenia etycznego.	1	Wspólnota doświadczenia zła jako doświadczenia moralnego, zło moralne ludobójstwa, zaburzenie poznania wartości życia ludzkiego w ideologii rasistowskiej, Trybunał Norymberski a „moralność rasy panów”.	– definiuje ludobójstwo i rozpoznaje cechy ideologii prowadzącej do niego, podaje historyczne przykłady ludobójstwa, przedstawia cele i efekty Trybunału Norymberskiego, ukazuje specyfikę sytuacji osądzania prawa państwowego Niemiec hitlerowskich
9. Analiza utworu Jacka Kaczmarskiego pt. <i>Postmodernizm</i> .	1	Postmodernizm, jego odbicie w moralności i etyce.	– charakteryzuje w ogólnych zarysach postmodernizm, omawia konsekwencje szeroko rozumianego postmodernizmu dla życia codziennego, ujawnia ironię autora i wykorzystując sformułowania z utworu przedstawia jego krytycyzm – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
10. Strach.	1	Przykłady przeżycia strachu, struktura strachu i jego rola w życiu człowieka, włącznie z możliwością wykroczenia moralnego, konflikty emocjonalne jako źródło informacji o preferowanych wartościach.	– analizuje przeżycie, przyczynę i obiekt strachu, opisuje wpływ strachu na ludzkie zachowania, podaje strukturę i przykłady upadku moralnego wywołanego strachem, rozpoznaje rzeczywistą hierarchię wartości podmiotu ujawnioną w zachowaniach wywołanych strachem
11. Odwaga.	1	Przeżycie odwagi, odwaga jako przewyciężanie strachu, stosunek odwagi do innych wartości, odwaga jako wartość samoistna i wartość instrumentalna.	– opisuje i rozpoznaje odwagę w zachowaniach, odróżnia odwagę od brawury, podaje przykłady odwagi chwalebnej, określa różnice między działaniem uczuć a działaniem rozumu w sytuacjach wyboru
12. Struktura i działanie	1	Przeżycie winy, odpowiedzialności, dumy moralnej, wstydu, w tym wstydu moralnego i	– omawia na przykładach przeżycie winy, odpowiedzialności i dumy moralnej, odróżnia wstyd

sumienia.		jego źródła, struktura i funkcjonowanie sumienia, sumienie przed- i pouczynkowe, zaburzenia działania sumienia – nadwrażliwość i wrażliwość selektywna oraz niewrażliwość, problem sumienia błędnego, odpowiedzialność przed kimś i za coś, grzech jako określenie czynu bądź zaniedbania nagannego.	moralny od lęku przed odrzuceniem, rozpoznaje sumienie przed- i pouczynkowe, zna strukturę sumienia, opisuje jego zaburzenia, odróżnia poczucie odpowiedzialności przed kimś i za coś, umie odróżnić religijne, etyczne i potoczne pojęcie grzechu
13. Znaczenie wewnętrznego życia moralnego dla jakości egzystencji człowieka.	1	Struktura poczucia własnej wartości: samoocena moralna oraz poczucie szeroko rozumianej sprawności, wewnętrzne życie moralne a jakość egzystencji.	– rozumie poczucie własnej wartości, potrafi rozpoznawać i omawiać własne cechy; zauważa związki własnych wad i zalet moralnych oraz własnych czynów i zaniechań z własną samooceną
14. Analiza utworu Zbigniewa Herberta <i>Przesłanie Pana Cogito</i> .	1	Etyczny wymiar postawy podmiotu lirycznego, idealizm życiowy, godne życie w Polsce czasów realnego socjalizmu, trudności płynące z przestrzegania postawy idealistycznej.	– przedstawia postawę etyczną propagowaną przez Herberta i jej konsekwencje, analizuje pojęcie idealizmu życiowego poddając krytyce jego potoczne rozumienia, analizuje argumenty za i przeciw idealistycznej postawie – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
15. Ważność tego, co nas otacza.	1	Różnorodność ważności elementów otaczającego świata, wieloznaczność pojęcia wartość, doświadczenie wyboru i hierarchizowania wartości, bogactwo świata wartości.	– stosuje pojęcie wartość w jego różnych znaczeniach, opisuje bogactwo wartości i dokonuje ich hierarchizacji
16. Istnienie i hierarchia wartości.	2	Istnienie jako problem filozoficzny, sposób istnienia wartości i ich hierarchia, określenie aksjologii, poglądy na sposób istnienia wartości: subiektywizm, relatywizm, obiektywizm i absolutyzm aksjologiczny; wartości autoteliczne i instrumentalne, antywartości, wartość i godność osoby, poglądy na temat wartości Maxa Schelera i Romana Ingardena.	– omawia różne sposoby istnienia, wyróżnia wartości jako cechy bytów i jako idee normatywne, omawia szczególny status ontyczny wartości, określa aksjologię i poglądy na sposób istnienia wartości, odróżnia wartości autoteliczne i instrumentalne oraz antywartości, rozpoznaje wartość i godność osoby, zna poglądy na temat wartości M. Schelera oraz R. Ingardena

17. Poznanie wartości i jego zaburzenia.	1	Typy doświadczania wartości, wrażliwość aksjologiczna, rola uczuć wyższych w doświadczaniu wartości, zaburzenia postrzegania wartości: ślepotą aksjologiczną, błędna hierarchizacja, resentment.	– zauważa i omawia różne typy doświadczania wartości (w tym: pociąg, podziw, chęć ochrony i wcielania, niezgoda na zło (m.in. wcielanie antywartości), troska, żal po utracie, poczucie winy), rozumie i opisuje resentment oraz inne rodzaje zaburzenia postrzegania wartości
18. Wcielanie wartości.	1	Wcielanie wartości, hierarchia celów jako sposób wcielania w życie różnorodnych wartości, dobro moralne jako wcielanie wartości postrzeganych jako wyższe.	– zauważa związki między stanami rzeczywistości a wartościami, omawia na przykładach wcielanie wartości, widzi związek obowiązku moralnego z wartościami, na przykładach przedstawia praktyczne zachodzenie dobra moralnego
19. Analiza fragmentu artykułu Józefa Tischnera <i>Problem wartości.</i>	1	Doświadczanie wartości w życiu codziennym (w tym ich hierarchizowanie).	– omawia doświadczanie wartości, podaje przykłady hierarchizacji wartości w ocenianiu świata i w podejmowaniu decyzji – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
20. Przeżycie odpowiedzialności i jej rodzaje.	1	Przeżycie odpowiedzialności, rodzaje odpowiedzialności, odpowiedzialność jako przymus i jako wezwanie, odpowiedź na wartość, warunki konieczne możliwości ponoszenia odpowiedzialności, obiektywność wartości jako warunek ontyczny odpowiedzialności, warunki konieczne odpowiedzialności moralnej, powołanie do odpowiedzialności.	– zauważa i analizuje różne typy przeżycia odpowiedzialności, zauważa związki odpowiedzialności człowieka z sytuacjami życiowymi, odróżnia: odpowiedzialność prawną (formalną), uczucie odpowiedzialności, odpowiedzialność moralną i odpowiedzialność ontyczną; umie ocenić swoją odpowiedzialność niezależnie od zewnętrznych nacisków i zagrożeń, rozpoznaje związek między obiektywnością wartości a zachodzeniem odpowiedzialności moralnej, omawia warunki konieczne odpowiedzialności moralnej, umie omówić metaforę odpowiedzi na wartości i podać przykłady takiego odpowiadania
21. Kiedy możemy być	1	Pole odpowiedzialności i jego granice a życie codzienne, dobra wola, cnota jako sprawność	– definiuje i rozpoznaje w życiu codziennym pole odpowiedzialności, rozumie postulat właściwego

odpowiedzialni?		moralna, samoświadomość, doświadczenie bezsilności moralnej, odpowiedzialność za siebie, wychowanie i samowychowanie do odpowiedzialności.	rozpoznawania zagrożonych wartości oraz realistycznej oceny możliwości działania, zna i przekłada na język praktyki pojęcia: dobrej woli oraz cnoty moralnej, dąży do racjonalnego rozpoznawania granic swoich możliwości, omawia samowychowanie jako realizację powołania do odpowiedzialności
22. Analiza tekstu Hansa Jonasa <i>Teoria odpowiedzialności: podstawowe rozróżnienia.</i>	1	Odpowiedzialność za skutki czynu a chronienie wartości, zależność odpowiedzialności od możliwości (mocy) podmiotu.	– odróżnia odpowiedzialność za czyn od odpowiedzialności za wartościową rzeczywistość, wyróżnia składniki własnej możliwości (mocy) ponoszenia odpowiedzialności – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
23. Obyczaj, moralność, etyka.	1	Obyczaje a moralność, opis, ocena, norma, moralność a etyka, amoralizm, etyka jako dziedzina filozofii, etyka normatywna i opisowa, psychologia i socjologia moralności, prawo a etyka, amoralizm.	– w różnych przykładach zauważa i analizuje obyczaje jako ustalone wzory zachowań; rozpoznaje wartości chronione i wspierane przez dane obyczaje, w przykładach językowych odróżnia opis, ocenę i normę (zakaz lub nakaz), zna i stosuje pojęcia: moralność, etyka opisowa i etyka normatywna, amoralizm
24. Ocenianie w wypowiedziach językowych.	1	Zdania opisowe i oceniające, ocena moralna i podmiot moralny, podstawowe rodzaje sądów moralnych i potoczna łatwość ich wydawania, opis (stwierdzanie zła i dobra), wyjaśnianie (rozpoznawanie przyczyn, w tym motywów działania) oraz osądzanie (orzekanie o winie),	– wyróżnia spośród ocen językowych oceny praktyczne i oceny moralne, dokonuje świadomych osądów moralnych czynów i osób, zna pojęcie podmiotu moralnego i warunki, jakie ów podmiot powinien spełniać, odróżnia opis od wyjaśnienia i osądzenia
25. Spór o realność powinności moralnej.	2	Prawdziwość i fałszywość sądów etycznych, metaetyka, poglądy na możliwość wiedzy o dobru: kognitywizm i nonkognitywizm, naturalizm, antynaturalizm i intuicjonizm etyczny, problem uzasadnienia powinności moralnej, byt a powinność.	– rozumie pojęcia: metaetyka, kognitywizm i nonkognitywizm metaetyczny, naturalizm i antynaturalizm metaetyczny, intuicjonizm, odróżnia przekonanie moralne od wiedzy moralnej, rozumie znaczenie uzasadniania moralnego i przedstawia jego podstawowe rodzaje, zna argumenty za i przeciw przekonaniu o obiektywności powinności moralnej, widzi związek między możliwością wiedzy o dobru i

			zła a wychowaniem moralnym, zna dylemat związku między bytem a powinnością
26. Analiza fragmentu <i>Małej etyki</i> Leszka Kołakowskiego.	1	Etyka jako opis i analiza i etyka jako określanie dobra i powinności, odróżnienie dobra instrumentalnego od dobra samego w sobie, relacja między dobrem a słusznym zachowaniem, związek między tym co ludzie czynią, a tym, co czynić należy; możliwość empirycznego uzasadnienia treści powinności moralnej.	– rozróżnia etykę normatywną i opisową, podaje przykłady wypowiedzi z obszaru jednej i drugiej, podaje przykłady dobra instrumentalnego i dobra samego w sobie, omawia problem empirycznego uzasadnienia powinności – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
27. Struktura i rodzaje norm moralnych.	2	Normy obyczajowe, prawne i moralne, przeżycie powinności moralnej, normy moralne: struktura, typy, uzasadnienia i podział, normy moralne a wartości, normy subiektywistyczne i obiektywistyczne, etyka heteronomiczna i etyka autonomiczna, podział norm moralnych, kodeksy etyczne (w tym Dekalog), etyka zawodowa jako zastosowanie etyki ogólnej w obszarze rzeczywistości, cel i znaczenie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka	– wyróżnia normy moralne spośród norm postępowania, wskazuje użyteczność norm moralnych w praktycznym życiu, rozróżnia poglądy na temat pochodzenia norm moralnych zawarte w etyce heteronomicznej etyce autonomicznej, odróżnia przyczyny przestrzegania norm moralnych od ich uzasadnienia, rozumie oraz ilustruje przykładami związek między normą a wartością (w tym zaspokajaniem istotnych potrzeb), zna dwa znaczenia obowiązywania normy moralnej, odróżnia normy tetyczne i teleologiczne, widzi związek prawa i moralności, zna podziały norm moralnych, widzi celowość i specyfikę kodeksów etyki zawodowej, zna i umie analizować Dekalog, rozumie konieczność znajomości i praktycznego hierarchizowania napotykanych norm moralnych, zna cel i znaczenie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka
28. Rozwój moralny.	1	Rozwój moralny i jego etapy: anomia, heteronomia, socjonomia i autonomia moralna, spór na temat źródeł rozwoju moralnego (czynników wrodzonych i wpływów	– uznaje wagę rozwoju moralnego jako integralnej części rozwoju psychicznego, odróżnia składniki: poznawczy i behawioralny rozwoju moralnego, umie nazwać i omawiać różne składniki rozwiniętej

		doświadczenia, niedorozwój, demoralizacja i upadek moralny, znaczenie zasad moralnych dla współzycia społecznego, intelekt a rozwój moralny – koncepcja Lawrence Kohlberga, znaczenie rozwoju emocjonalnego (w tym emocjonalnego nastawienia do świata), samowiedza i samoświadomość.	moralności, zna etapy rozwoju moralnego, zna spór na temat uwarunkowań rozwoju moralnego, umie opisać zjawiska niedorozwoju moralnego, demoralizacji i upadku moralnego, rozpoznaje i omawia znaczenie uczuć dla rozwoju moralnego, rozwija swoją samoświadomość
29. Analiza tekstu <i>Dekalog zen.</i>	1	Pojęcie kodeksu moralnego, wskazania ładu i współistnienia Thich Nhat Hahna: ich rozumienie i zastosowanie w życiu codziennym.	– interpretuje zasady przedstawione w tekście, przekłada zalecenia moralne na język praktyki życia codziennego, znajduje argumenty za i przeciw przedstawionym przykazaniom – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
30. Sofiści.	1	Praktycyzm nauczania sofistów, Protagoras i jego <i>homo-mensura</i> , istota sofistycznego relatywizmu etycznego, podobieństwa między moralnością sofistów i współczesnymi przekonaniem moralnymi.	– zna i omawia: znaczenie sofistycznego zwrotu ku praktyce, relatywizm w teorii poznania i w etyce, znajduje podobieństwa między czasami współczesnymi a Atenami w czasach popularności sofistów
31. Sokrates.	3	Zmiana etosu greckiego od bohatera do obywatela, pitagorejski „rachunek sumienia”, moralizm, <i>arete</i> jako dzielność szczególna dla danego człowieka, życie i śmierć Sokratesa, Sokratejski przewrót w pojmowaniu cnoty, metoda elenktyczna i majeutyczna, moralizm, intelektualizm etyczny, daimonion, Sokratejska troska o duszę i jej współczesna interpretacja, intuicja moralna, samowystarczalność etyczna a szczęście, argumenty za intelektualizmem etycznym i przeciw niemu, definiowanie pojęć moralnych.	– zna i rozumie pojęcia: <i>arete</i> , cnota, intelektualizm etyczny, daimonion, dusza, metoda elenktyczna i majeutyczna, moralizm; – przedstawia postać Sokratesa, znajduje przykłady na intuicyjne rozpoznawanie dobra, przedstawia argumenty za intelektualizmem etycznym i przeciw niemu, opisuje ideę doskonalenia siebie i jej pitagorejskie korzenie, omawia Sokratejską troskę o duszę i moralizm we współczesnych realiach, próbuje definiować pojęcia moralne
32. Analiza fragmentu dzieła	1	Argumenty za i przeciw postępowaniu Sokratesa, dzielność według Sokratesa, intelektualizm	– charakteryzuje postawę Sokratesa, przedstawia argumenty za i przeciw jej słuszności, omawia

Platona <i>Obrona Sokratesa</i> .		etyczny i moralizm, samotność jako cecha ludzi wybitnych.	moralizm, krytycznie rozważa intelektualizm etyczny – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
33. Platon.	3	Postać Platona, monizm i dualizm ontologiczny, koncepcja idei i koncepcja duszy według Platona, cnoty: mądrość, odwaga, umiarkowanie i sprawiedliwość, znaczenie Dobra, Piękna i Prawdy, miłość według Platona, metafizyczne uzasadnienie powinności moralnej, metafora Jaskini jako opis kondycji człowieka, idealizm jako przyrównywanie rzeczywistości do idei, analiza fragmentów z <i>Państwa</i> (metafora Jaskini) i z <i>Uczty</i> (opowieść Diotymy o miłości).	– zna i rozumie pojęcia: monizm i dualizm ontologiczny, koncepcję idei i koncepcję duszy, cnoty: mądrość, odwaga, umiarkowanie i sprawiedliwość; przedstawia postać Platona, interpretuje mit Jaskini, rozumie i omawia dualizm platoński w opisie bytu i człowieka, omawia koncepcję miłości jako przyciągania człowieka przez to, co wyższe (idealne); wykorzystuje sformułowania cnót platońskich do opisu życia codziennego, zauważa idee matematyczne i idee moralne, odnajduje przykłady postrzegania świata poprzez idee w życiu codziennym; analizuje fragmenty <i>Państwa</i> i <i>Uczty</i>

34.	Arystoteles.	2	Postać i dzieło Arystotelesa, trzy poziomy duszy: roślinna, zwierzęca i rozumna, cnoty etyczne i dianoetyczne, <i>eudajmonia</i> (szczęście), <i>phronesis</i> (rozsądek), trzy drogi dochodzenia do szczęścia, zasada złotego środka, sprawiedliwość rozdziela i równoważąca, wychowanie człowieka dla cnoty, godzenie moralnego dobra i osobistego powodzenia, współczesne trudności ze stosowaniem zasady <i>eudajmonii</i> .	– przedstawia postać Arystotelesa, zna i rozumie pojęcia: trzy poziomy duszy, cnoty etyczne i dianoetyczne, <i>eudajmonia</i> (szczęście), <i>phronesis</i> (rozsądek), trzy drogi dochodzenia do szczęścia, zasada złotego środka, sprawiedliwość rozdziela i równoważąca, hierarchizuje dobra, określa dobro najwyższe i jego związek z istotą człowieka, podaje argumenty za zasadą złotego środka oraz przeciw niej, analizuje zasadę <i>eudajmonii</i> , czyli szczęścia życiowego polegającego na pogodzeniu dobra moralnego z osobistym powodzeniem – argumentuje za możliwością życia współcześnie według zasady <i>eudajmonii</i> i przeciw takiej możliwości
35.	Cynicy.	1	Postaci Antystenesa i Diogenesa z Synopy,	– wskazuje postaci Antystenesa i Diogenesa jako

			struktura potrzeb jako źródeł cierpienia, szczęście jako niepotrzebowanie niczego, wolność od moralności i religii, współczesna interpretacja cynizmu, indyferentyzm moralny, aktualność cynickich rozpoznań w czasach uzależnienia jednostki od uznania otoczenia i konsumpcji.	czołowych przedstawicieli cynizmu, omawia pojęcie cynizmu i wynikające z niego poglądy, wskazuje na cynizm jako obojętność na wartości wysokie, definiuje indyferentyzm moralny i podaje jego przykłady, prezentuje i analizuje przeżycia oraz zachowania odsłaniające uzależnienie człowieka od otoczenia, analizuje życie kloszarda jako współczesny przykład realizacji idei cynizmu – rozważa źródła współczesnego cynizmu i płynące z niego zagrożenia
36.	Cyrenaicy.	1	Postać Arystypa z Cyreny, sensualizm, hedonizm, przyjemność zmysłowa, maksymalna, natychmiastowa jako wartość najwyższa, wpływ reklam konsumpcyjnych na potencjalnych odbiorców, współczesne przykłady hedonizmu, wynaturzenie zachowań jako konsekwencja postawy hedonistycznej.	– wskazuje postać Arystypa z Cyreny jako twórcę hedonizmu, wskazuje związek sensualizmu hedonistów z ich etyką, rozpoznaje, grupuje i hierarchizuje przyjemności, wyróżnia przyjemności zmysłowe jako wartość najwyższą według hedonizmu, rozumie związek przyjemności zmysłowej z zaspokojeniem potrzeb organizmu, opisuje sprzeczności wewnętrzne w doktrynie hedonistycznej, podaje współczesne przykłady hedonizmu, rozpoznaje manipulacyjne działanie reklam nakierowanych na zmysły potencjalnych odbiorców, analizuje współczesne negatywne konsekwencje postawy hedonistycznej
37.	Epikureizm.	1	Postać Epikura, materializm, brak bólu i przyjemność jako źródło szczęścia, ataraksja (spokój duszy) jako wartość najwyższa, błędy myślenia jako źródło cierpienia zbytecznych, czwórmian leczniczy Epikura jako rozumna metoda radzenia sobie ze zbytecznymi lękami, przyjemność jako wartość podstawowa i najwyższa, zasada umiaru jako drogi do szczęścia, wartość przyjemności naturalnych płynących z zaspokojenia potrzeb prostymi	– przedstawia postać Epikura, przedstawia koncepcję szczęścia jako braku cierpienia, omawia problem błędnego myślenia powodującego cierpienie i wskazuje środki zaradcze (nawiązując do Epikurejskiego czwórmianu leczniczego), omawia na przykładach słuszość zasady umiaru, argumentuje za wartością przyjemności naturalnych, podaje argumenty za tym, że rozum pomaga w osiągnięciu szczęścia

			sposobami.	
38.	Analiza fragmentu dzieła Epikura <i>List do Menoikeusa</i> .	1	Znaczenie przyjemności dla szczęścia (w tym szczególnie przyjemności prostych), uzasadnienie umiarkowania, znaczenie mądrości dla zrównoważenia przyjemności i cnót moralnych.	– znajduje realistyczne współczesne przykłady ilustrujące wywody autora, ocenia współczesną użyteczność jego wypowiedzi – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
39.	Stoicyzm.	1	Postaci: Zenona z Kition, Seneki, Marka Aureliusza, sens wydarzenia i sens świata oraz jego rozumność, cnota jako realizacja rozumnej natury człowieka, podział dóbr na pozytywne i negatywne oraz obojętne: godne wyboru i godne odrzucenia; cnota stoicka, cztery rodzaje afektów – bezrozumnych poruszeń duszy, wady i zalety stoickiego spokoju.	– wskazuje Zenona z Kition, Senekę i Marka Aureliusza jako filozofów stoickich, omawia stoicką wizję świata i definiuje panteizm, przedstawia obszar znaczeniowy pojęcia „rozumienie”, ukazuje uczucia jako sprawiające cierpienia i prowadzące do złych czynów, omawia autarkię i apatię, dokonuje refleksji nad ludzką potrzebą ładu i sensu w otaczającej rzeczywistości, analizuje postawę fatalistyczną i jej uwarunkowania, uzasadnia ideę stoickiej cnoty jako wolności wewnętrznej, przedstawia postawę stoickiego spokoju oraz potrafi wskazać jej zalety i wady
40.	Sceptycyzm.	1	Postać Pyrrona, niepoznawalność rzeczywistości i niemożność ustalenia obowiązujących norm, potrzeba <i>aphasii</i> (nie wyrokowania o niczym) – zdystansowania do rzeczywistości, przyczyny zwątpienia, tropy sceptyczne, możliwość poznania człowieka i jej ograniczenia.	– rozróżnia ostrożność, nieufność, ufność i naiwność, krytycyzm i agnostycyzm, określa pojęcie sceptycyzmu i wskazuje jego formy – wskazuje lęk przed niepewnością poznawczą jako źródło sceptycyzmu, omawia uczuciowe, komunikacyjne i etyczne skutki różnych form sceptycyzmu, analizuje potoczne określenia: „dobry człowiek”, „zły człowiek”
41.	Święty Augustyn.	1	Postać św. Augustyna, elementy platonizmu w augustiańskiej filozofii, iluminacja, koncepcja człowieka: grzeszność, pierwszeństwo zbawienia jako celu życia doczesnego, konieczność Bożej łaski jako umożliwiającej poznanie prawdy; zło jako brak bytu, podporządkowanie moralności zbawieniu jako wartości najwyższej, miłość	– przedstawia postać świętego Augustyna; zasady: miłowanie Boga, drugiego człowieka i samego siebie, omawia zło jako brak bytu i ilustruje to przykładami, charakteryzuje życie wieczne jako wartość najwyższą, analizuje etyczne aspekty pojęcia grzeszności, oraz wewnętrzną walkę w człowieku scharakteryzowaną przez świętego Augustyna, przedstawia na przykładach

			Boga jako naczelną zasadę woli prowadzącą do dobra, miłosierdzie jako najwyższą formę miłości, zjawisko nawrócenia moralnego, rola skruchy w pracy nad sobą.	działanie skruchy moralnej, analizuje pojęcie miłosierdzia
42.	Święty Tomasz.	1	Postać św. Tomasza, konieczność aktywności rozumu wyznaczającego właściwe cele, teocentryzm metafizyki i etyki Tomasza, cnoty jako sprawności do wyćwiczenia, prawo naturalne, cnoty kardynalne: roztropność, męstwo, umiarkowanie i sprawiedliwość, sumienie przeduczynkowe i pouczynkowe.	– przedstawia postać świętego Tomasza; opisuje hierarchiczną budowę etyki według świętego Tomasza, opisuje koncepcję sumienia przed- i pouczynkowego oraz znaczenie woli i rozumu w rozwoju moralnym, zna pojęcie prawa naturalnego i odróżnia je od prawa stanowionego; omawia cnoty kardynalne: wstrzemięźliwość, roztropność, sprawiedliwość i męstwo
43.	Analiza fragmentu dzieła Maxa Schelera <i>Resentyment a moralność.</i>	1	Przeciwstawienie klasycznej starożytnej i nowej chrześcijańskiej koncepcji miłości, uzasadnienie miłości bliźniego poprzez wskazanie jego godności, przeszkody utrudniające realizację zasady miłości bliźniego.	– charakteryzuje nowatorstwo chrześcijańskiej koncepcji miłości, wskazuje godność osoby jako uzasadnienie miłości, przedstawia praktyczne aspekty miłości bliźniego, opisuje dobroczynne dla podmiotu działanie jego miłości wobec bliźnich, umie wskazać przyczyny trudności wcielania współcześnie zasady miłości bliźniego – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
44.	Fryderyk Nietzsche.	2	Postać Fryderyka Nietzschego, dionizyjski i apolliński nurt w kulturze, relatywizm, witalizm i amoralizm Nietzschego, moralność panów i niewolników, przewartościowanie wszystkich wartości, krytyka kultury europejskiej i moralności chrześcijańskiej, koncepcja resentymentu oraz jej konsekwencje, znaczenie myśli Nietzschego dla kultury współczesnej.	– przedstawia postać F. Nietzschego, charakteryzuje pojęcia: amoralizm, relatywizm, witalizm, nihilizm, dionizyjski i apolliński nurt w kulturze, resentyment; przedstawia problem niesamodzielności intelektualnej współczesnego człowieka, przedstawia etapy przemian ducha i koncepcję nadczłowieka według Nietzschego oraz jego krytykę chrześcijaństwa; stosuje pojęcia: amoralizm, relatywizm, witalizm, nihilizm oraz resentyment do opisu postaw ludzkich, ocenia główne idee filozofii Nietzschego

45.	Egzystencjalizm ateistyczny.	2	Sylwetki Jeana Paula Sartre'a i Alberta Camusa, XX-wieczne kulturowe uwarunkowania egzystencjalizmu, istota egzystencjalizmu ateistycznego, problem uzasadnienia etyki wobec odrzucenia pojęcia Boga jako prawodawcy, nihilizm Sartre'a, szczególność człowieka jako bytu, w którym „egzystencja poprzedza esencję”, istnienie „w sobie” i „dla siebie”, samotność i odpowiedzialność człowieka, analiza doświadczenia absurdu świata, postawa jednostki wobec absurdu rzeczywistości, analiza przekonania Sartre'a, że „piekło to inni”, mit Syzyfa według Camusa.	– przedstawia postaci A. Camusa, J. P. Sartre'a, charakteryzuje znaczenie przewrotu egzystencjalistycznego w pojmowaniu człowieka, przedstawia konsekwencje ateizmu Sartre'a dla jego etyki; omawia twierdzenia Sartre'a: o egzystencji człowieka poprzedzającej esencję i o samotności człowieka, charakteryzuje sytuację człowieka w obliczu absurdu według A. Camusa; przedstawia argumenty za i przeciw tezie Sartre'a o samotności człowieka, omawia interpretację mitu Syzyfa według Camusa, charakteryzuje genezę i konsekwencje nihilizmu
46.	Etyki deontologiczne.	1	Elementy czynu moralnego: podmiot, intencja, czynność, konsekwencje i okoliczności; rozróżnienie etyki deontologicznej i konsekwencjalistycznej, istota nakazów bezwzględnych, czyli rygorów deontologicznych, różnice między: powodowaniem, zaniechaniem, umożliwianiem i przyczynieniem się, dylematy związane z bezwarunkowym przestrzeganiem danego rygoru	– odróżnia i rozpoznaje cechy etyki deontologicznej i etyki konsekwencjalistycznej, wymienia i podaje na przykładach elementy czynu moralnego, rozpoznaje rygory deontologiczne, rozróżnia zaniechanie od umożliwienia i przyczynienia się do zła, podaje przykłady dylematów wynikających ze stosowania rygorów deontologicznych
47.	Etyka Immanuela Kanta.	2	Sylwetka Immanuela Kanta, motyw skłonności i motyw obowiązku moralnego, dobro moralne i rygoryzm moralny, formalizm etyczny, imperatyw hipotetyczny oraz imperatyw kategoryczny, pierwsze i drugie znaczenie imperatywu kategorycznego, człowieczeństwo jako cel sam w sobie, dobra wola, konsekwencje etyki Kanta dla kultury.	– przedstawia postać I. Kanta, charakteryzuje rozdwojenie między przyczynowością płynącą ze skłonności a płynącą z rozumu, omawia obowiązek moralny, przedstawia imperatyw kategoryczny w jego dwóch wersjach, stosuje pojęcia skłonności i obowiązku do opisu życia codziennego, analizuje konsekwencje zakazu stosowania człowieczeństwa jako środka do celu i dylematy płynące ze stosowania rygoryzmu moralnego

48.	Konsekwencjalizm.	1	Konsekwencje czynu jako kryterium jego wartości moralnej, zasada prawdopodobieństwa w ocenianiu konsekwencji, trudności w ocenie wartości konsekwencji czynu, wymóg posiadania kompetencji w ocenie konsekwencji czynu i ograniczenia tego wymogu.	– analizuje czyny pod kątem ich konsekwencji przy pomocy zasady prawdopodobieństwa, wskazuje różnicowanie dobra, opisuje wymóg kompetencji w ocenie potencjalnych konsekwencji czynu
49.	Utylitaryzm Jeremy’ego Benthama i Johna Stuarta Milla.	1	Sylwetki Jeremy’ego Benthama i Johna Stuarta Milla, zasada użyteczności, rachunek przyjemnościowy Benthama (intensywność, trwanie, pewność, bliskość, płodność, czystość, zasięg); utylitaryzm, różnicowanie jakościowe przyjemności według Milla, dominacja utylitaryzmu w świecie współczesnym, dylematy moralne powstające przy stosowaniu utylitaryzmu.	– przedstawia sylwetki J. Benthama i J. S. Milla, ukazuje oświeceniowe źródła utylitaryzmu, omawia rachunek użyteczności według J. Benthama, ukazuje różnice między utylitaryzmem hedonistycznym a utylitaryzmem J. S. Milla, rozróżnia przyjemności wyższe i niższe, analizuje sytuacje życiowe pod kątem zasady utylitaryzmu, wskazuje wpływ utylitaryzmu na kulturę współczesną, argumentuje za utylitaryzmem i przeciw niemu
50.	Analiza fragmentu dzieła Jeremy’ego Benthama <i>Wprowadzenie do zasad moralności i prawodawstwa.</i>	1	Definicja interesu jednostki jako zwiększenia sumy jej przyjemności, zasada użyteczności i jej społeczne konsekwencje.	– interpretuje zasadę użyteczności i stosuje ją przy analizie różnych sytuacji życiowych, znajduje argumenty za i przeciw tej zasadzie – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
51.	Mechanizm władzy według Niccolo Machiavellego.	1	Postać Niccolo Machiavellego, materialistyczna i pragmatyczna koncepcja władania ukazana w <i>Księciu</i> ; zasada amoralnej skuteczności władcy („cel uświęca środki”).	– opisuje postać N. Machiavellego, rozumie i opisuje materialistyczny zwrot w myśleniu politycznym, przedstawia pojęcie makiawelizmu i jego uzasadnienia, wskazuje przykłady współczesnego stosowania zasady „cel uświęca środki” i analizuje je
52.	Polityka jako odpowiedzialność.	1	Różne znaczenia pojęcia odpowiedzialność, sens działań politycznych na różnym poziomie, odpowiedzialność moralna w uprawianiu polityki, niemoralne działania polityczne,	– definiuje politykę, rozpoznaje różne rodzaje działań politycznych, analizuje odpowiedzialność moralną polityka, opisuje przykłady standardów moralnych uprawiania polityki i zachowania osób publicznych,

			moralne powinności członka społeczeństwa demokratycznego.	przedstawia cechy i umiejętności potrzebne w życiu członka społeczeństwa demokratycznego
53.	Etyczne aspekty umowy społecznej.	2	Postaci Thomasa Hobbesa, Johna Locke'a i Jeana Jacquesa Rousseau, praktyczny i etyczny sens państwa, koncepcja człowieka, „wojny wszystkich ze wszystkimi” oraz Lewiatana według Hobbesa, umowa społeczna Locke'a, krytyka własności prywatnej, kultury i społeczeństwa jako zaprzeczenia naturalnego stanu człowieka według Rousseau.	– opisuje postaci T. Hobbesa, J. Locke'a, J. J. Rousseau, omawia znaczenie państwa dla jednostki, ukazuje naturalizm koncepcji człowieka według Hobbesa, na przykładach rozważa argumenty za i przeciw twierdzeniu, że „człowiek człowiekowi wilkiem”, omawia koncepcje: „wojny wszystkich ze wszystkimi” oraz Lewiatana; przedstawia zasady umowy społecznej według J. Locke'a, przedstawia krytykę cywilizacji Rousseau
54.	Analiza fragmentu dzieła T. Hobbesa <i>Lewiatan</i> .	1	Przyczyny naturalnej rywalizacji ludzi, stan „wojny wszystkich ze wszystkimi”, szkodliwe dla praktycznego życia skutki stanu stałego zagrożenia.	– przedstawia argumenty Hobbesa na rzecz jego naturalistycznej koncepcji człowieka oraz kontrargumenty przeciw tej koncepcji, wskazuje sformułowania ukazujące amoralizm koncepcji Hobbesa – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
55.	Ideologie totalitarne i ich etyczne konsekwencje.	3	Postaci: Karola Marksa, Fryderyka Engelsa, Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina, Adolfa Hitlera, społeczne przyczyny rozwoju nazizmu, główne tezy ideologii komunistycznej, istota komunizmu radzieckiego, zbrodnie nazizmu i komunizmu, przyczyny ludobójstwa, proces zaniku podmiotowości moralnej u uczestników systemów totalitarnych, godność człowieka wobec upadających warunków.	– przedstawia postaci K. Marksa, F. Engelsa, W. Lenina, J. Stalina, A. Hitlera. Wylicza społeczne przyczyny rozwoju nazizmu, prezentuje główne przesłanki i konsekwencje ideologii marksistowskiej, omawia zanik podmiotowości moralnej w nazizmie i komunizmie oraz zbrodnie nazizmu i komunizmu, analizuje argumentację świadczącą o wielkości i upadku człowieczeństwa w nieludzkich warunkach
56.	Podmiot moralny w cywilizacji konsumpcyjnej.	3	Podmiot moralny, zróżnicowanie stopni zniewolenia rozumianego jako: ograniczenie wolności, przymus zewnętrzny, potrzeby i nałogi	– definiuje podmiot moralny; analizuje typy i stopnie zniewolenia, rozróżnia wolność pozytywną i negatywną, zewnętrzną i wewnętrzną oraz ich

			oraz zniewolenia spowodowanego niską wiedzą oraz zawężeniem świadomości; wolność człowieka wobec uzależnienia, wolność negatywna i wolność pozytywna, zewnętrzna i wewnętrzna, różnica między wolnością a swawolą, postmodernizm i jego kulturowe konsekwencje, zróżnicowanie etyki ekologicznej, autonomia i heteronomia moralna, spór dotyczący wolności woli człowieka.	uwarunkowania, odróżnia wolność od swawoli, określa postmodernizm i jego kulturowe przejawy, przedstawia tezy i uzasadnienia etyki ekologicznej, definiuje i omawia heteronomię i autonomię moralną, przedstawia argumenty stosowane w dyskusji nad problemem wolności woli
57.	Złożony problem tolerancji.	2	Główne typy i przyczyny nietolerancji oraz jej struktura, nietolerancja słuszna i niesłuszna, moralizm, estetyzm, homofobia, rasizm; etyczne i praktyczne znaczenie tolerancji dla rozwoju jednostki i społeczeństwa, tolerancja negatywna i pozytywna, dylematy tolerancji wobec odmiennych norm kulturowych – definicja globalizacji i wynikające z niej wyzwania.	– analizuje przykłady nietolerancji obyczajowej i religijnej, omawia jej przyczyny i dokonuje ich systematyzacji, rozróżnia tolerancję pozytywną i negatywną, wskazuje dylematy związane z tolerancją wynikające ze współczesnych procesów globalizacyjnych
58.	Odcienie miłości.	5	[Emocje i uczucia] Emocje a uczucia, struktura emocjonalnej (uczuciowo-dążeń) aktywności człowieka, wpływ uczuć na fizjologię, postrzeganie świata i decyzje człowieka; definiowanie i hierarchizacja potrzeb, piramida potrzeb Abrahama Masłowa, rozwój uczuciowy człowieka, praca nad własnymi uczuciami i znaczenie samoświadomości, psychologia a rozumienie uczuć, uczucia pozytywne i negatywne, rola uczuć i rozumu w życiu moralnym. [Przyjaźń] Znaczenie przyjaźni jako zaspokojenia uczuciowych potrzeb i jako motoru samorozwoju [Miłość rodzinna] Uczuciowe uwarunkowania rozwoju rodziny i wartość edukacji uczuciowej, zasada	– [Emocje i uczucia] omawia przykłady uczuć i wskazuje na ich rolę w poznaniu i działaniu człowieka, przedstawia fizyczny i umysłowy aspekt działania uczuć, określa potrzeby i hierarchizuje je, analizuje piramidę potrzeb A. Masłowa, dokonuje rozróżnienia roli uczuć i rozumu w aktywności człowieka, omawia problem tzw. negatywnych uczuć i ich znaczenie dla moralnego życia jednostki, ukazuje cechy rozwoju i niedorozwoju uczuciowego, wskazuje różne rodzaje więzi międzyludzkich; wykorzystuje elementy wiedzy psychologicznej dla poznawania uczuć swoich i innych ludzi, charakteryzuje pojęcie samoświadomości – [Przyjaźń] charakteryzuje rodzaje przyjaźni i jej znaczenie dla rozwoju człowieka – [Miłość rodzinna] przedstawia uczuciowe

			<p>nieoceniającej obserwacji, istota miłości rodzicielskiej, stereotyp miłości matczynej i ojcowskiej, doświadczenia uczuciowe a postępowanie jednostki, dojrzałość emocjonalna jako ważny składnik podmiotowości moralnej, wartość rodziny wobec ideałów cywilizacji konsumpcyjnej. [Miłość erotyczna] Rozróżnienie seksu, erotyzmu i miłości erotycznej, związek miłosny a rozwój jednostki, miłość dojrzała według Ericha Fromma, dialektyka spontaniczności i odpowiedzialności w życiu człowieka, odpowiedzialność moralna w życiu seksualnym, małżeństwo jako zwieńczenie miłości erotycznej, płciowość jako źródło trudności i szansa na samorealizację. [Miłość braterska] Chrześcijaństwo jako inspiracja etyczna, podobieństwo ludzi w warstwie uczuciowej i etycznej, miłość braterska (bliźniego) jako zwieńczenie rozwoju etycznego jednostki i ludzkości oraz praktyczne utrudnienia w jej realizacji, altruizm, egoizm a miłość bliźniego, stosunek do samego siebie.</p>	<p>uwarunkowania rozwoju rodziny, omawia znaczenie rodziny dla rozwoju jednostki</p> <p>– [Miłość erotyczna] rozróżnia seks, erotyzm i miłość erotyczną, przedstawia miłość dojrzałą w ujęciu E. Fromma, ukazuje dialektykę spontaniczności i odpowiedzialności w życiu człowieka, omawia znaczenie małżeństwa dla jednostki i społeczeństwa; omawia związek seksualizmu człowieka z wcielaniem różnorodnych wartości i możliwością zachodzenia zła moralnego</p> <p>– [Miłość braterska] definiuje miłość braterską (miłość bliźniego) i jej uwarunkowania. Omawia zagadnienie „podobieństwa ludzi” w wymiarze uczuciowym i etycznym, charakteryzuje elementy egoizmu i altruizmu w relacjach międzyludzkich; omawia stosunek podmiotu do samego siebie w związku z zasadą miłości bliźniego; potrafi rozróżnić miłość jako fakt empiryczny i miłość jako ideał</p>
59.	<p>Analiza fragmentu dzieła Ericha Fromma <i>O sztuce miłości.</i></p>	1	<p>Miłość dojrzała jako zjednoczenie uwarunkowane zachowaniem integralności człowieka, określenie różnicy między „biernością” i „działaniem” według Fromma; dawanie u osób „nieproduktywnych” i „produktywnych”, znaczenie możności i niemożności dawania dla poczucia własnej wartości, składniki miłości dojrzałej: troska, poczucie odpowiedzialności, poszanowanie i poznanie, pojęcie afirmacji, koncepcja miłości jako postawy.</p>	<p>– charakteryzuje miłość dojrzałą i jej cztery składniki, analizuje znaczenie dawania dla poczucia własnej wartości i rozwijania relacji międzyludzkich, rozważa różnicę między „biernością” a „działaniem”, omawia przejawy miłości rozumianej jako afirmacja świata i ludzi</p> <p>– umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej</p>

60.	Dylematy etyczne.	2	<p>Istota dylematu etycznego jako przeciwstawienia racji uznawanych za poważne, istota aksjologicznego i etycznego postrzegania rzeczywistości.</p> <p>[Eutanazja] Eutanazja i ortotanazja, stan terminalny, sytuacje zachęcające do stosowania eutanazji, stan prawny dotyczący eutanazji, konsekwencje stosowania etyki absolutystycznej i konsekwencjalistycznej, etyczna analiza jakości życia w tzw. „stanie terminalnym”, uwarunkowania psychiczne samobójstwa, pojęcie jakości życia, problem świętości życia, sprzeczność między uznawaniem życia za świętość a prawem jednostki do należytej według niej jakości życia. [Bezpłatność studiów wyższych] Wykształcenie jako wartość i uprawnienie jednostki, Wykształcenie a wzmacnianie podmiotowości moralnej jednostki, elitaryzm i egalitaryzm: racje oraz argumenty za i przeciw bezpłatności wykształcenia, pojęcie państwa opiekuńczego, samodzielność jednostki w państwie opiekuńczym.</p>	<p>– definiuje dylemat etyczny, podaje przykłady aksjologicznego i etycznego postrzegania rzeczywistości.</p> <p>– [Eutanazja] określa eutanazję i ortotanazję oraz stan terminalny, rozróżnia etykę absolutystyczną i etykę sytuacyjną, wskazuje przykłady sytuacji życiowych mogących prowadzić do stosowania eutanazji, podaje przykłady rozwiązań prawnych, omawia uwarunkowania wpływające na ocenę poziomu życia jednostki, omawia psychiczne uwarunkowania samobójstwa, przedstawia problem świętości życia, omawia konsekwencje etyczne indywidualizmu dominującego w cywilizacji konsumpcyjnej.</p> <p>– [Bezpłatność studiów wyższych] analizuje aksjologiczne aspekty edukacji i jej znaczenie dla rozwijania podmiotowości jednostki, określa elitaryzm i egalitaryzm, podaje racje na rzecz pierwszego i drugiego poglądu, podaje argumentację dotyczącą bezpłatności wykształcenia, definiuje państwo opiekuńcze i omawia uwarunkowania rozwoju jednostki w tym państwie</p>
61.	Etyka a rzeczywistość szkolna.	1	<p>Istota etyki zawodowej, etos szkoły jako zespół jej wartości szczególnych, etyczne aspekty roli zawodowej nauczyciela, rozbieżność oceny etycznej rzeczywistości szkolnej u uczniów i nauczycieli, budowanie dialogu moralnego i wspólnoty wartości uczniów i nauczycieli, pole odpowiedzialności nauczyciela i jego powinność pracy nad sobą, moralna odpowiedzialność ucznia, etyka zawodowa jako zastosowanie etyki ogólnej do konkretnego obszaru rzeczywistości.</p>	<p>– określa etykę zawodową i jej związek z etyką ogólną, opisuje zespół wartości szczególnych związanych ze środowiskiem szkolnym, omawia specyficzne trudności związane z dialogiem moralnym nauczycieli z uczniami, opisuje rolę zawodową nauczyciela i jego charakterystyczne pole odpowiedzialności, analizuje odpowiedzialność moralną ucznia</p>

62.	W poszukiwaniu szczęścia.	3	Przyjemności zmysłowe i ich rola: motywowanie człowieka dla zaspokajania potrzeb jego organizmu, akceptacja rzeczywistości, typy przykrości, uciekanie od przykrości i jego konsekwencje, odróżnienie przyjemności i zadowolenia, stopniowanie obiektu zadowolenia, wpływ stosunku do siebie na samopoczucie, różnorodne pojmowanie szczęścia, subiektywne i obiektywne źródła przeżywania szczęścia, różnorodność cierpień, podział na cierpienia fizyczne i psychiczne, sposoby unikania cierpień i ich konsekwencje, stosunek do cierpienia a dojrzałość człowieka,; uniezależnienie przeżywania szczęścia od okoliczności zewnętrznych, szukanie sensu życia, związek szczęśliwości z poczuciem własnej wartości i stanem sumienia, warunki konieczne szczęścia trwałego i brak warunku wystarczającego szczęścia, szczęście jako sztuka życia.	– rozważa na przykładach znaczenie przyjemności i przykrości dla motywacji człowieka, zna znaczenie biologiczne przyjemności zmysłowej i umie opisać skutki odrywania przyjemności zmysłowej od jej biologicznej funkcji, przedstawia konsekwencje uciekania od przykrości, rozróżnia przyjemność, zadowolenie i szczęście, wskazuje subiektywne i obiektywne czynniki przeżywania szczęścia, przedstawia różne sposoby pojmowania szczęścia, omawia racjonalne poszukiwanie szczęścia, analizuje wpływ stosunku do siebie na samopoczucie, omawia cierpienie – jego rodzaje i różne postawy wobec cierpienia, rozważa problem sensu życia, uzasadnia twierdzenie o braku warunku wystarczającego szczęścia, ukazuje warunki konieczne szczęścia trwałego, wskazuje związek szczęścia trwałego z sumieniem, poczuciem własnej wartości i pozytywnymi relacjami z ludźmi
63.	Analiza fragmentu dzieła Arystotelesa <i>Etyka Nikomachejska</i> .	1	Szczęście jako dobro, do którego dążymy dla niego samego, samowystarczalność szczęścia, dobre życie i powodzenie życiowe jako główne wyznaczniki szczęścia, różnica między dyspozycją a działaniem etycznym.	– umie określić autonomiczną wartość szczęścia, analizuje dobre życie i życiowe powodzenie jako podstawy szczęścia trwałego, odróżnia dyspozycję do dzielności etycznej i dzielność samą oraz omawia jedno i drugie – umie określić tezę tekstu i argumentację na jej rzecz oraz argumenty przeciwko niej
64.	Refleksja etyczna wobec dni szczególnych.	2	[Etyczny wymiar Wigilii] Religijna i społeczna praktyka Wigilii Bożego Narodzenia, obyczajowy i moralny przymus uczestniczenia w Wigilii, napięcia uczuciowe towarzyszące składaniu wigilijnych życzeń, różnica między spontanicznością a dobrą wolą, poszukiwanie	– [Etyczny wymiar Wigilii] omawia znaczenie Wigilii Bożego Narodzenia, przedstawia złożoność uczuć towarzyszących spotkaniom związanym z Wigilią, ukazuje relacje między uczuciami a aktami woli uczestników spotkań, zauważa potrzebę przekraczania podziałów międzyludzkich

			<p>uczucie pozytywnych wobec ludzi, składanie życzeń jako okazja do przekraczania podziałów międzyludzkich.</p> <p>[Ważność patriotycznej rocznicy] Powstanie warszawskie, odległość wydarzenia w czasie a docenianie jego ważności, znaczenie aksjologiczne (etyczne) strat i ofiar ludzkich poniesionych w czasie powstania, różnorodność znaczeń słowa „patriotyzm”, atrakcyjność wzorów osobowych bohaterów przeszłości, problem tzw. wczucia rozumiejącego, dialektyka indywidualizmu i patriotyzmu oraz ich analiza etyczna, nacjonalizm i szowinizm – istota i ocena moralna.</p>	<p>– [Ważność patriotycznej rocznicy] zna główne fakty dotyczące powstania warszawskiego, ukazuje aksjologiczne i etyczne aspekty tego powstania; przedstawia różnorodne znaczenia słowa „patriotyzm”, identyfikuje się z ludźmi tamtej epoki, przybliża przeżycia i świat wartości uczestników historycznych wydarzeń, umie krytycznie odnieść się do nacjonalizmu i szowinizmu</p>
65.		1	<p>Powtórzenia, uzupełnienia, tematyka okolicznościowa.</p>	